СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 85. - Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 4-го травня 1943. No. 85. Jersey City, N. J., Tuesday, May 4, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

15-ДНЕВНЕ ПЕРЕМИРЯ У ВУГІЛЬНІЙ КРІЗІ—ПОВОРОТ ДО РОБОТИ В ВІВТОРОК РАНО

НЮ ЙОРК. — Інтернешенел палісі комітi, що складається з 300 юнійних представників й вирішує справи Юнайтед Майн Воркерс, заявив пресі через Джана Л. Луїса, президента майнерської юнії, що майнери повернуть до роботи у вівтірок рано на підставі старої умови. І працюватимуть у таких відносинах 15 днів. А це на підставі угоди між секретарем внутрішніх справ Ікесом і майнерською юнією. Переговори між юнією і урядом, як теперішнім адміністратором копалень, будуть продовжатись на протязі наступних 15 днів. Це відноситься як до копалень мягкого так і твердого вугля. Луїс заявив, що годі зарядите негайний поворот до роботи, бо через перерву вже повстали певні перешкоди, які треба усунути, заки може зачатись правильна праця. Але, як кажуть, в деяких майнах праця може зачатись скорше. Майнерська юнія бере під увагу, що тепер має до діла з новим роботодавцем, себто з урядом. Справа ця відграє важну ролю з того боку, що Луїс заявив, що він не буде пертрактувати під ніяким оглядом з Радою Воєнної Продукції, кажучи, що вона відноситься до майнерських домагань з упередженням. Та тепер секретар Ікес має те завдання повести справи так, щоби був захований престіж Ради Воєнної Продукції, а також, щоби дійти до згоди з майнерською юнією. Це не така легка справа, бо в уряді є сильні впливи декого „з лівих", що є за те, щоби Луїсови дати добру научку і заставити його до „безумовної здачі".

НАДІЯ НА ПОЛАГОДЖЕННЯ МАЙНЕРСЬКОЇ КРІЗИ

ВАШИНГТОН. — Надіються, що таки прийде тепер до полагодження конфлікту, що повстав через нові домагання маєнерської юнії. Думають, що майнерам буде ґарантована робота на протязі 52 тижнів в році. Це значить, що працюватимуть шість днів тижнево з тим, що за суботу діставатимуть півтора платні. Тепер заходить ще питання, що на таке скажуть власники копалень, бо наразі копальні є під тимчасовим зарядом уряду, а як прийде до угоди, то уряд передасть копальні знову власникам, а ті передше не хотіли погодитись на таку пропозицію, про яку саме тепер мова.

МАЙНЕРИ ГОТОВІ ВЕРТАТИ ДО РОБОТИ.

ПІТСБУРҐ. — Як рознеслась вістка між страйкуючими майнерами, щоб вертати до роботи, то викликала всюди радість. Зате не так легко сказати про думки майнерів щодо самої вугільної крізи і їхніх домагань. Виходить, що не зважаючи на те, що уряд є для них прихильний, як і на великі симпатії до президента Рузвелта, вони таки стоять при Луїсі. Таке подає кореспондент часопису Ню Йорк Таймс. Місцеві юнії рішатимуть тепер про справу перемиря, але нема сумніву, що вони заявляться за перемиря. Але й нема сумніву щодо того, каже згаданий кореспондент, що вони теж не пішлиб до роботи, якщоб не було прийшло до перемиря.

ВОЯКИ ОЗЛОБЛЕНІ З ПРИЧИНИ СТРАЙКІВ.

ГОНОЛЮЛЮ. — Як тільки розійшлися між вояками вісти, що вибухає майнерський страйк, то це викликало серед них загальне обурення. Всі є того погляду, що ніщо не дозволяє у воєнному часі на страйк. Таке подає Юнайтед Прес з розмови з вояками. Вона теж оголосила прізвища вояків. Одні кажуть, що дехто скоро забуває за Перл Гарбор. Інші є за висилку страйкарів на фронт.

РЕПУБЛИКАНЦІ Й ВИЛКІ.

НЮ ЙОРК. — Між републиканцями вже зачалась боротьба, хто має бути кандидатом партії на наступного президента. Це видно найкраще по тім, як є в републиканській партії нюйорського стейту. Томас Дж. Корен, секретар стейту, заявив, що нарід не піде при виборах на таке, щоби вибирати „замісць демократа, що знає, що він більший від партії, такого републиканця, що думає, що він більший від партії". Це останнє відноситься до Вилкого. Корен є приклонником губернатора Дюї. Знову Марвин, бувший мейор міста Сиракюз, визначний стейтовий републианський провідник, вважає Вилкого „неоціненим" здобутком для републиканської партії.

НЕ БУДЕ НІЯКИХ СТРАЙКІВ.

САН ФРАНЦИСКО. — Ніяка юнія, що є звязана з Конґресом Промислових Орґанізацій, не піде на страйк в часі війни, себто не піде проти зобовязань, даних президентови Рузвелтови. Таке заявив Филип Морей, президент цеї орґанізації, промовляючи до 100 делеґатів Юнайтед Стіл Воркерс. За те його робітники, як подають, горячо оплескували. Не згадав ні одним єловом Джана Л. Луїса.

Президент Рузвелт: "Заявляю Усім Майнерам—Як і Всім Американцям і то Всюди, Вдома чи Заграницею—Продукція Вугля не Буде Спинена"

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт забрав слово у вугільній крізі, виголошуючи промову через радіо й звертаючись по своєму давному звичаю — прямо до народу, в першу чергу до тої частини народу, що працює в вугільній промисловости. Значить — до майнерів. Президент признав, що край стоїть перед поважною крізою, маючи на думці здержання робіт у майнах. За цю крізу президент зробив відповідальними „головних урядовців Юнайтед Майн Воркерс, а не уряд Злучених Держав". А заразом підкреслив, що „вугля буде добуваце без огляду на те, що про це думає якась собі особа". Це останнє відносилось очевидно до Джана Л. Луїса, президента майнерської юнії. Президент подав до відома свої враження з останніх відвідин ріжних частин нашої армії й пікреслив, що ті, що ще цеї осени брали участь у цивільному життю, вже тепер є „загартованими бойовиками". Далі президент подав, що „американський нарід доконав чудес" у своїй воєнній підготові, та що саме тепер зачалася та фаза війни, коли ми зачинаємо завдавати ворогам смертельні удари. Та війна, казав президент, ще не є виграна. І тому наші воєнні зусилля не можуть маліти, як і не може бути таке, щоб хтось їх спинював, а майнерський страйк є таким спинюванням. Президент заговорив до патріотизму майнерів, пригадуючи їм на живих праклада, що їхні власні сини є на фронті й там бються по геройськи, не вимагаючи за те ніяких нагород ні відплат. Казав, що кожна проволока в продукції відбиласяб тяжко на фронті. Ось тому продукція вугля не буде спинена, заявив президент. Далі президент Рузвелт зазначив, що він розуміє привязання майнерів до своєї юнії, як і знає, скільки коштувало їх труду, щоби ту юнію збудувати. Президент підкреслив, що він ціле своє життя був за право робітника бути зорганізованим в юніях і за охорону юній, та що цей уряд нічого не зробить, щоб юнії ослабити. Президент ще додав, що він є за поліпшення долі майнерів. Але теж заявив, що перщою умовою поліпшення є вертати до роботи. Президент підкреслив, що він не вірить в те, щоби майнери страйкували проти таких майн, над якими повіває американський прапор, як це тепер сталось, коли уряд перебрав майни під свій заряд. Це треба розуміти так, що президент, наказуючи майнерам вертати до роботи, заразом є за продовжування переговорів майнерської юнії з відповідними урядовими інституціями.

ДИВУВАЛИСЬ, ЧОМУ НЕ ЗГАДАНО ЗА ПРИПИНЕННЯ СТРАЙКУ

НЮ ЙОРК. — Головні урядовці Юнайтид Майн Воркерс дивувались, чому президент Рузвелт не згадав у своїй радіовій промові про те, що Джан Л. Луїс проголосив пів години перед промовою президента, що страйк перерваний. Президент про це знав, та своєї промови не змінив, але виголосив її так, як була уложена перед проголошенням Луїса про перемиря.

Польсько-Російський Розрив не Полагоджений

ЛОНДОН. — Бридійський уряд ще не тратить надії полагодити розрив між советським урядом і польським урядом на вигнанню, одначе основ до оптимістичних сподівань нема багато. Одною з них вважають факт, що советський уряд досі не проголосив створення „лівого" польського уряду й видимо покищо не проявляє такого бажання.

Іншим добрим знаком уважають спокійну поведінку польського уряду на вигнанню. Реймонд Дениел, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", каже, що поляки, котрі проявили брак політичної зручности, тепер поставлені під умову доброї поведінки. Польський уряд видає тепер мало заяв і дозволив, аби справа розсліду трупів польських офіцирів під Катуном забулася. Одначе рівночасно з тим у советській пресі йдуть далі гострі виступи проти різних польських міністрів, з чого дехто робить висновок, що советський уряд згодився би на нову угоду з поляками, якби в польськім уряді переведено певні зміни.

Польський амбасадор у советськім союзі, Тадеуш Ромер, уже виїхав до Куйбишева, аби наладнати виїзд своєї амбасади з советської території.

ЧОРЧИЛ ЗАПОВІДАЄ ВЕЛИКУ Й НЕЗАЛЕЖНУ ПОЛЬЩУ

На польське державне свято, відсвятковане тут заходами польського уряду на вигнанню, вислав британський премієр Чорчил привіт, в котрім висказує надію відбудовання по війні великої й незалежної Польщі.

СТАЛІН ВИТАЄ ДОПОМОГУ АЛІЯНТІВ

ЛОНДОН. — У своїм перше-травневім приказі маршал Сталін, премієр Росії, по раз перший підніс заслуги Аліянтів для війни проти Німеччини. За цею заявою, аліянтські бомбардування дають надію на відкриття незадовго другого фронту в Европі.

ЗАМАХ НА ЛЯВАЛЯ

ЛОНДОН. — Підчас свого повороту з конференції з Гітлером Ляваль, французький Квіслінґ, був ранений вибухом бомби. Рапорти замаху потверджені з кількох боків. Його адютант був ранений важко, самий Ляваль легко.

НА ПЕРЕДОВІЙ ПОЗИЦІЇ.—Американські вояки на висуненім вперед обсерваційнім пості в долині Ел Ґетар у Тунісі, обсервують посунення ворога. Вони доносять свої обсервації головній кватирі свого баталіону телефоном, і на основі їх обсервацій 155-міліметрові гармати починають стрілянину.

ТУНІСЬКА КАМПАНІЯ ПОСТУПАЄ ПОВОЛИ ВПЕРЕД

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські, британські й французькі війська посуваються вперед вже навіть не кроками, але цалями. Ворог ставить у цій останній стадії африканської кампанії завзятий опір. До того кепська погода часто звільняє наступ і не дозволяє місцями летунам зовсім оперувати проти ворога.

За заявою ґенерала Айзенговера, начального команданта аліянтських військ, найтрудніший сектор у цих боях держать американці. Вони заняли горб 609, званий арабами Джебель Тагент, що домінує над цілою околицею Матеру. Мароканські французькі кольоніяльні війська захопили горб 523, 4 милі на захід від Ґарету (озера) Ачкеля. Далі на полудні французькі війська відбивали атаки ворога коло Понт де Фагс, а восьма британська армія наступала далі дорогою здовж морського побережжя.

Британські морські сили проявили живішу діяльність коло рога Бон, де моторові торпедові човни затопили два ворожі кораблі до збирання мін і один більший моторовий човен. Далі на півночі, ближче до Сицилії, затоплено ворожий торговельний корабель, що їхав під ескортою.

ЖІРО ЗАПОВІДАЄ КОНЕЦЬ КАМПАНІЇ В ЦЬОМУ МІСЯЦІ.

АЛЖІР. — Ґенерал Жіро, начальний французький військовий і цивільний начальник у Північній Африці, заявив, що африканська кампанія закінчиться цього місяця, а війна скінчиться до кінця 1944 року...

Він говорив, що повоєнна Франція не буде ні комуністична ні фашистівська та що всі французи незадовго будуть співпрацювати, не дивлячися на свої політичні й релігійні різниці.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО СТ. НАЗЕР.

ЛОНДОН. — Британські бомбовики зробили рейди на промисловий округ у Голяндії, а американські бомбовики бомбардували субмаринові бази в французькім порті Ст. Назер.

Берлінське радіо признало, що британські літаки бомбардували 20. квітня німецький порт Стетін на Балтійськім мори. Через цей порт іде велика маса воєнного матеріялу з Німеччини на російський фронт. Він мав велику хемічну фабрику, що займала 51 акрів поверхні. Британське міністерство летництва каже, що в тому рейді знищено зовсім понад 100 акрів поверхні в середині промислової дільниці міста.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВІДБИВАЮТЬ НАЦІСТИЧНІ АТАКИ.

ЛОНДОН. — Червона армія зломала 6 днів триваючу офензиву німецьких військ в околиці Новоросійська на Кубанщині й вбила при тому 7,000 ворожих вояків та знищила 25 повзів. На інших частинах фронту панував розмірний спокій.

РОСІЙСЬКИЙ КОМУНІКАТ ХВАЛИТЬ ПОЛЬСЬКИХ ПАТРІОТІВ.

МОСКВА. — Загальну увагу звернув російський комунікат, що вперше містить похвалу для польських патріотів за їх заходи коло зривання німецького залізничого руху між Німеччиною й російським фронтом. Пойменно згадується один такий вчинок польських партизанів в окрузі Люблина, де мовляв польські партизани звалили з рейок німецький поїзд, повний військ, і товаровий поїзд, повний угля.

НІМЦІ ПРОБУЮТЬ ТВОРИТИ АРМІЮ З РОСІЙСЬКИХ БРАНЦІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Німецькі ґазети подали, що Гітлер зарядив загальну мобілізацію всего мужеського населення Німеччини, а чутки додають до того, що він рішився на цей крок, коли йому не повелися заходи затягнути російських воєнних бранців до німецької армії. За пляном німецької головної команди мала бути створена російська армія з 300,000 до 500,000 вояків під командою російського ґенерала Андрія Власова, що попав у німецький полон на початку цеї війни. Ця армія мала воювати з кличем: звільнім Росію від Сталіна. Проти пляну орґанізації такої армії виступав д-р Альфред Розенберґ, націстичний адміністратор східних територій.

ГОЛЯНДСЬКИЙ УРЯД ВЗИВАЄ БУВШИХ ВОЯКІВ ДО ОПОРУ.

ЛОНДОН. — Голяндський уряд на вигнанню видав апель до бувших голяндських вояків у Голяндії не слухати приказів окупаційної німецької влади, що хотіла би їх завернути назад до концентраційних таборів. Говорив радіовий приказ: „Не реєструйтеся! Держіться спокійно! Не звертайте уваги на прикази й розпорядки! Не звертайте уваги на візвацця! Старайтеся, аби вас не могли найти! Це є порада голяндського уряду".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОВКОЛА МАЙНЕРСЬКОГО СТРАЙКУ

Письмо президента Рузвелта до майнерів відкриває поважну ситуацію на цій преважній економічній ділянці: якби майнери пішли до страйку, вони загрозили би продукції воєнного матеріялу, конечно потрібного для ведення війни. Це одно повинно би вистарчати, аби здержати майнерів від страйку.

Не повинно їх втягати до страйку почуття кривди, навіть хочби воно було зовсім слушне. Що кривди їм діються, нема сумніву. Майнери терплять від нездорового стану всего майнерського „промислу". Цей стан проявився ще по першій світовій війні, але для його уздоровлення нічого тоді не зроблено. Він проявився ще сильніше в крізу, але й тоді теж нічого не роблено. Теперішній стан є наслідком минулих громадянських занедбань. Терплять через це найбільше майнери й їх родини. Словом, майнери мають зовсім слушні домагання.

Одначе, питання домагань одно, а питання страйку друге. Факт є фактом, що тепер наш край у війні, і всякий страйк у такім життєвім промислі, як угільнім, це удар по загальній воєнній продукції. Тому майнери мусять шукати для заспокоєння своїх домагань іншої дороги. Така дорога існує, і вона відкрита. Є для полагодження таких спорів установлена відповідна публична машинерія: Воєнна Робітнича Рада. На цю дорогу посилає майнерів федеральний уряд.

Одначе, на цю дорогу майнерів не пускає Джан Луис, представник майнерської юнії. Він відмовився зявитися на неї, він за неї виливав слова гіркого обурення й кпин. Це становище Луиса висуває інше питання: чи переможе Луис, чи переможе уряд президента Рузвелта?

Боротьба Луиса проти президента Рузвелта не новина. Всім відомо, що Луис посунув ненависть до президента до того, що він кинув увесь свій вплив при останніх виборах проти його кандидатури, проти бажання переважаючої опінії майнерів голосувати за Рузвелта. З того факту виринуло потім непорозуміння між майнерською юнією й конґресом Промислових Орґанізацій. Своїм бажанням опанувати його Луис довів до повного зриву. Тепер він ще далі гукає проти уряду, як індіянин з томагавком. Він ще далі думає, що робітники підуть за ним, поможуть йому пімститися на президенті й знову висадять Луиса на вершок. Тому він і маніпулює спором так, аби дістати для себе особисто симпатії широких кругів робітництва та ліберального громадянства, як для боротьби за кращий рівень життя.

Одначе, ледво чи Луисови це вдасться. Ледво чи піддержуть все майнери кампанію, що має на оці не стільки добро майнерів, кілько власні амбіції Луиса. Навіть якби майнери далися Луисови зазапрягти до його особистого воза, навіть тоді за ними не стане публична опінія, а в цім випадку вона певно заважить на стільки, що майнери можуть утратити навіть те, що вони могли би добути без страйку.

Армія Ґенерала Монтґомері

Кажуть воєнні кореспонденти, які знають своє діло, що нині не має серед армій Обєднаних Держав кращої армії, як британська армія ґен. Монтґомері, за одним хіба виїмком червоної армії. Всі кореспонденти згідно дивляться на неї, як на армію, для якої нема воєнних неможливостейє мовляв, їй ніщо не може опертися.

І справді це побідна армія. Вонаж гнала ворога через 2,000 миль, бючися з ним без перестанку. Хоча не більше, як десять місяців тому була зломана, розложена, вона навчилася зо своїх невдач і стала взірцем для інших армій і символом надії для аліянтської справи.

Є це не тільки армія, але й братство. Вона навіть має свою мову, що її ціхує і відрізняє від інших армій. Та мова складається з різних анґлійських слів, помішаних у предивний спосіб з арабськими. „Чай", наприклад, значить у них те, що в Анґлії називається „ті". „Шуфті" значить: шукай, або дивись усередину. „Малиш" значить „не журись".

Вояки цеї армії перейшли вже все, що лиш вояк може перейти. Вони лишали своїх товаришів під горбами з деревляними хрестами. Вони видержували страшну спрагу. Їх пражило сонце. Їх мучили мухи. Вони сумували за рідним краєм. Вони билися на баґнети, кидали ґранати, вони обслугували гармати. Вони відвозили на безпечне місце своїх ранених товаришів й дбали за їх здоровля, хоча вони помирали. Вони переживали одну пригоду за другою. По тій самій дорозі вони ходили по кілька разів: раз наступаючи, то знов відступаючи, то знову наступаючи.

Нинішня восьма британська армія звалася колись „силою західньої пустині". Як така вона, ще зовсім невеличка, зломала хребет імперії Мусолінія. Премієр Чорчил говорив про неї як про „армію Ніля", що видно підчеркує її оборонний характер. Восьмою армією стала вона на початку офензиви 18. листопада 1941. року, перед поразками коло Сіді Резех і Ель Ґаза, по котрих армія стала відступати, поки не задержалася на Ель Аламейн в липні 1942. року. Тут, при горлах рамен дельти самого Нілю вона остаточно скинула зо себе весь характер аматорства й нездарства. Замісць цього вона стала професійною армією, виправленою, гнучкою, знаменитим модерним орудям. З американських і британських фабрик поплили до неї риштунки, її узброєно на модерний спосіб, і аж тоді післано в бої викидати з Африки війська Осі. Прийшли ще нові повзи, гармати й літаки. Скоро були готові до бою дві нові дивізії. В армію вступив новий дух. Та найбільшого духа додав їй її новий командант, ґенерал Бернард Монтґомері.

Говорив про цього чоловіка невеликого ростом премієр Чорчил: „Дозволю собі дати признання цьому бурливому й страшному ґенералови Монтґомері, строгому, суворому, невсипущому, що все своє життя студіює війну, що добув собі надзвичайне довіря й посвяту своєї армії".

Цей ґенерал показав себе кращим ґенералом, ніж найхитріший й найбільше войовничий з усіх ґенералів німецької професійної армії, маршал Ромель. Ґенерал Монтґомері є уосібленням вояцької совісти, бистроти, не признаючої ніякої охлялости чуйности. Він молиться удень і вногі, він читає Святе Письмо кожного дня свого життя, він відчуває усе потребу Божого проводу. Він переконаний, що його воювання є ділом християнським. Він говорить про восьму британську армію як про „мою армію". Всіх її вояків він називає „моїми вояками". Так він їх називає, коли до них промовляє.

Він прийшов до своєї армії вже викінченою людиною, а армія прийшла до нього, аби він її перетворив. Він має нині 56 літ, і ще до цеї війни він ледво чи вважав себе професійним вояком. Він вийшов зі шкіл у 1908. році як офіцир піхоти. У першій світовій війні він був ранений важко в легені і дістав відзначення за відвагу. На військову карієру рішився властиво аж у 1937. році, коли йому вмерла жінка. Від тоді він присвятився ввесь професії вояка. Кинувся читати все про війну, дарма що військові лікарі відраджували йому від важкого вояцького життя.

Був він сином єпископа, і самий остався навсе вірним королеви й церкві. Він радить своїм офіцирам читати Біблію. Він вимагає, аби офіцири під його командою відбували точні тілесні вправи, навіть на полі бою. Він не вимагає здержливости від алькоголічних напитків від нікого, кромі себе.

Заки він почне говорити до своїх офіцирів, він або хтось інший за нього, попросить їх не курити. Самий Монтґомері любить ще їх просити викашлятися, аби потім уже йому кашлем не перешкаджати. Потім він починає говорити. Говорить без усяких претенсій на бесідництво, просто, коротко. Робить інколи враження, що не має ні одного нерву в своїм тілі. Він скаже своїм офіцирам просто, що він домагається від них цього-а-цього, і скаже, як це можна зробити, а потім, що вийде з того, як це буде зроблене. Це звичайно має глибоке враження на тих, що його слухають.

Дехта уважає його за театрального чоловіка, за граючого свою ролю актора. Та це враження відай є тільки вислідом того, що він любить драматизувати себе й що він незвичайно совісний у виконанню своїх обовязків. Його можна стрінути в кожній частині британської армії, між інжинірами, вибираючи міни, і між гарматіями коло великих гармат, і коло летунів. На переді армії, як і на її задах. Він любить брати свою порцію папіросів і роздавати між своїх вояків. Він любить пити бульон, їсти сухарі й консервовані овочі. І він любить пити чай, — часто виймаючи в нього мухи. Його називають „Монті". Вояк і ґенерал в одній особі.

Важко сказати, чому треба приписати його успіх як полководця. Може найбільше успіху завдячує він цьому, що він не йшов на те, що німці нібито незбитою правдою доказали, а все йшов своїм розумом. Наприклад, німці розголосили, що треба вважати „правовірними" вживання повзів, і були певні, що позбавлені (на їх думку) уяви британці підуть сліпо за їх прикладом. Ґенерал Монтґомері не пішов: він уживав повзів і піхоти, і гармат по свому, як йому казали його власний досвід і його наука. І сталося так, що вони йому краще говорили, ніж німці.

ЖДЕ ЇХ ДОЛЯ УКРАЇНИ

Сербський Народний Союз в Америці, найстарша й найсильніша сербська організація в Америці, що видає щоденник „Американський Србобран", видав проклямацію до американських сербів, в якій звертає увагу на страшні терпіння сербського народу, а рівночасно і на геройську боротьбу ґен. Дражи Міхайловіча і четніків з наїздниками. Взиваючи американських сербів закуповувати бонди і причинитись, щоб американський уряд закупив бомбера з назвою „Сербський Четнік". Проклямація дуже сильно осуджує ту пропаґанду, яку ведуть „платні аґенти чужих країв", а якою знеславлюють геройські імена ґен. Дражи Міхайловича і четніків. Теж проситься президента Френклина Д. Рузвелта, щоби як начальний вожд дав допомогу в зброї, харчах і одежі четнікам і сербському народови, що стоїть під проводом ґен. Дражи Міхайловича. Ще кажеться, що геройська боротьба Дражи Міхайловича і четніків становила весь час „другий фронт в Европі", та що той фронт тепер радо повитає війська Аліянтів, що мудро рішилися зачинати інвазію від Балкану.

Згадуємо за це, бо десь у тому самому часі, коли видавалась ось та проклямація, відбувся в Монтевідео, в Уруґваю, якийсь Латинсько-Американський Конґрес, на якому принято резолюцію, якою осуджено цілу діяльність ґен. Дражи Міхайловича і його четніків, а самого Міхайловича названо „зрадником". Значить названо так, як називає його весь час комуністична пропаґанда, яка, як відомо, дістає прикази з одного й того самого центра і співає в Ню Йорку, Монтевідео, чи деінде одну і ту саму пісню, що її співають — в Москві.

Не знаємо точно, як це було в Монтевідео. І не важне для нас навіть те, що піднялись проти цеї резолюції в Монтевідео протести югословян з Арґентини, бо можемо припускати, що й в Арґентині не все в порядку. Та коли пищеться, як доносить Ню Йорк Таймс, що до цього словянського конґресу в Монтевідео не вислали представників не тільки югословянські орґанізації з Арґентини, де має бути дуже велике число саме тих орґанізацій, що ніби мали скликати конґрес, але що там не було теж делеґатів з Чіле, Болівії, Перу, Бразилії й Кольомбії, то можна собі уявити, який це був конґрес. Особливо, коли ще до цього додати і те, що з того конґресу в Уруґваю — відтягнув своїх делеґатів югословянський комітет з Уруґваю, де саме цей конґрес відбувався.

Іншими словами маємо тут до діла з звичайною комуністичною „шопкою". Одною з таких, яких повно в Америці, а про яких вартість немає потреби говорити, бо це звичайний блахман; комуністичний обман, а ніщо інше.

Та питання, чому властиво комуністи, чи там Совєти, далі продовжають ось таку пропаґанду. Чому розбивають сили Аліянтів і того самого юґословянського народу, якого треба для боротьби з Гітлєром може ще більше тепер, ніж було тоді, коли Гітлєр напав на Югославію, бож саме тепер рішається доля не тільки Югославії, але цілої Европи, а навіть і світа. Чомуж ще й в таку хвилину ось так дражнити самих сербів і ось так розбивати сили югословян?

Отже так є, що щоб не діялось, таки нема ніякої уступки з боку Совєтів, коли іде про їхні впливи та їхнє бажання опанувати принаймні Европою, в якій вони одні думають господарити, добачуючи тепер добру нагоду для цього. Навіть критична стадія боротьби з Гітлєром не відтягає і не відтягне їх навіть на хвилину від їхнього пляну і від їхньої політики.

Ось це видно теж і з цього, що вони виправляють з Югославією. До цього треба додати й те, що діється тепер з Польщею, маючи на увазі ті дипльоматичні тертя, що довели до розриву дипльоматичних відносин між польським урядом на вигнанню і Совєтами. Як слушно підносить вже її частина американської та британської преси, Совєтам іде тут про щось далеко важніше ніж „вияснення" такої „дрібної" для них справи, як те, що загинуло яких десять тисяч польських офіцирів під Смоленськом. Без огляду на те, хто тут винен, а щодо чого нема ще певности, іде тут головно про те, хто властиво має розпоряджатись Европою, а принаймні цілим Сходом Европи, себто територією від Ледового океану аж по Середземне море, від фінської Карелії до Югославії. Отже не має сумніву, що Сталін вважає це своєю доменою і не терпить тепер та не стерпить (як зможе!) пізніше, щоб хтось другий у ці справи мішався і пробував їх порядкувати на інші лади, як ті, що придумані в Москві. Коли з цього боку дивитись на совєтську кампанію проти ґен. Дражи Міхайловича в Сербії, чи проти польського уряду з ґен. Сікорским на чолі, то побачимо, що іде тут про дуже важні справи. Іде про совєтські впливи в Югославії й Польщі, себто іншими словами іде про те, щоби в Польщі та Югославії запанували такі впливи, що заявились би за „союзом" з СССР.

Ось так повинен політичний світ глядіти на ті справи. І так події розвинуться, якщо Сталін буде впорядчиком Европи, чи принаймні Сходу Европи. На нашу думку він навіть не потребує бути сам один „впорядчиком". Вистарчить, як він буде одним з впорядчиків, а інші впорядчики не захочуть з ним входити в конфлікт і йому противитись...

Закон Смерти

ОПОВІДАННЯ
ОЛЕКСАНДРА КАТРЕНКА.

4)

„Який же то сам господар є там тепер?" народилося у мене важке питання і якесь безневільне бажання, не через цікавість, ні, але через щось інше, через щось таке, чого я вам не вмію докладно й назвати, болюче стискаючи моє серце, притьмом примусило мене неодмінно завернути, заїхати і подивитися на те сьогочасне життя-буття пана Івана Петровича, на нього самого.

— Підвертай до будинку! — промовив я до свого візниці і він слуханяно, мовчки смикнув віжками і коні звернули з шляху.

На зустріч мені з голосним гавканням вибігли чи дві чи три худі-худі, кістка та шкурка, собаки, а за ними, аж очи я витріщив, з настобурченим догори, закарлюченим хвостиком, скільки сили його, навскоки, жалібно та голосно хрюкаючи, начеб його колов хто, виплигував чималий підсвинок.

— Що воно таке?! Чого цей підсвинок оттак підскакує? — спитався я.

— Порося? — на пів обернувся до мене мій візниця. — Це панське порося. Подарував його хтось з Гончарівців панови ще торік, маленьким; в панаж свиней окрім цього не було і нема, то воно, це порося, з роду ніколи і не бачило нікого такого, як само воно, тоб то другої свині; вироcлож воно собі з собаками он тими, то і звичаї собі собачі всі придбало! Собаки ось біжать і воно за ними плигає, собаки брешуть і воно хрюкає та гаолосує. Чудне порося! Воно та собаки, яких бачите, отсе і вся худоба пана Петренка. Тпру!

І ми спинилися біля самого рундука. Зустріти мене не вийшов ніхто. Я навмисне потихеньку і з повозки собі зліз, вже і потоптався трохи біля неї, ще підождав чимало, розглядаючися навколо себе, але ніде ані якої живої душі я не узрів і не діждався побачити. Німа тиша, мертва тиша облягала і дім і мене і все. Але щож мені було далі робити? Поклав я, що буде, те й буде, а треба посуватися у горниці, та шукати там кого небудь.

* * *

Вилізти на рундук не так то було легко: перший схід, на який був я став, миттю підо мною обвалився і я ледвиледви не впав ще задля більшої втіхи мого візниці, який дивився на мене і щиро сміявся. Але уперте бажання, як то кажуть, поборює всі перепони. і я сяк-так, хоч і дуже важко, а нарешті викараскався таки і на саму гору. Першаж моя ступінь по тому рундуку наробила переполоху і з щілин між дошками рундуку, як оком мигнути, випорхнули аж два сичі, вдарилися вони об мене, аж здрігнувся я, і крикнувши з переляку мабуть своє неприємне „сплю-у-у", злетіли на покрівлю будинку. Яж, осторожно ступаючи, щоб не провалитися, подався до дверей. З того боку свого, звідтіля, вони були міцно замкнені. Але я енерґічно постукався в них, перегодом ще і дужче, і дармо на цей раз, бож ніхто до мене не обізвався нічим. Ще кілька разів гримнув уже я кулаком, але і те не помогло, все таки нікого нема. Потоптався, потоптався на місці, постояв, постояв і довгенько таки постояв я біля дверей, та думка зявилася була вже і „назад наші" податися, коли ось, аж зрадів я, почувся мені немов чи кашель чи що, там десь у середині, по той бік дверей.

Еге, виходить: є ще там хтось живий! — погадав я так і не помилився. Швидко виразно вже до моїх ух донісся мов свист, металічний гук відсуваного залізного засува і, слідком за тим, двері, неприємно скриплячи на своїх заржавілих завісах, тихесенько немов боячися, розчинилися. Відкрилися вони і перед моїми очима постав невимовне худий, старістю зігнутий, аж горбатий, не меньше як 65-літний дідусь. Борода у того діда була довга, сіра, неохайна, очевидячки давно, давно вже немита і нечесана; такеж сіре, довге і нечесане волосся було у нього і на голові. Одягненим він був у прості шкапові чоботи і, хоч то було літо, у якомусь рудому, старому-старому, кожусі; зпід нього висовувався аж чорний ковнір колись то білої недороґої базарної сорочки. Людина та дивилася на мене непевно, здивовано і з ляком якимсь. Я сам невимовно вразився, я зторопів. Дійсність того, що я побачив, і порівняння не мала з тим, що я покладав собі побачити. Я почувався тієї хвилини собі ось як негарно. Я мовчки, вирячивши очи, стояв і дивився на нього, так само, як і він на мене. Я не мав, не знаходив слів, щоб хоч що небудь йому сказати, щоб хоч як небудь відкараскатися від важкої, спільної з ним мовчанки. Коли ось старий на превелику радість задля мене забалакав таки, невиразно прошамкавши своїм беззубим ротом:

— А чого панови бажаеться від мене?

— Іван Петрович! Та невжеж це я вас бачу! Невжеж це ви?!

Еге! це був він.

— Так, Іван Петрович це я, але хтож ви такий і чого вам треба від мене?

— Не пізнаєте? — спитався я його.

— А хтож, зовсім ні, зовсім не пізнаю.

— Ну, так я Олександер Михайлович К... пригадуєте може?

— Олександро Михайлович! Божеж мій! Та як жеж не пригадати! Як жеж! Та відкіля ви, добродію, взялися?! Відкіля вас Господь приніс?! От як зрадували ви мене, старого! Ось як! Будьтеж ласкаві до хати!

І старий виразно відкинувши той ляк, враження і здивовання, притьмом кинувся до мене, стиснув мене в обіймах і поцілувався зо мною, як з рідним. На очах у нього тремтіли сльози.

— Ну, будьте ласкаві! Увіходьте! Давно, давно вже я не бачив свіжої людини.

За ним увійшов я в просторy, пусту передню кімнату Важким духом, мертвим, льоховим якимсь, архівним дихнуло в ній на мене. Я скинув свою верхню одіж, але подіти її було нікуди і вона лишилася у мене в руках. Не то що, але і гвіздка якого небудь — і того ніде на стінах не було видно.

— Та ви, того, даремне турбуєтеся. Йдіть у салю, в салю йдіть! — зовсім соромливо запросив мене пан Іван.

(Дальше буде).

АРТУР Д. ГВАЙТСАЙД, начальник Ради Воєнної Продукції.

Огляд Новин

(Подає **Елмер Дейвис,** Директор Бюра Воєнних Інформацій).

Бомбардування Німеччини

Бомбардування Німеччини з літаків і в день і в ночі здається показує свої наслідки, моральні як і матеріяльні. Німецькі ґазети відверто признаються, що вони ніколи того не сподівалися. Минулого тижня бомбовики союзників сягали далі ніж звичайно і потерпіли особливо тяжкі втрати. Одначе вони атакували у великому числі і були зустрінуті великою кількістю ворожих боєвих літаків — літаків, яких Німеччина так дуже потребує в Росії та в Тунісі, але мусить тримати в дома зоглядy на бомбардовання союзниками. Тяжкі втрати потерпіли і німці. Налет Літаючих Фортець на фабрику літаків у Бремені 17. квітня виконано в найгірших умовах. Це було серед білого дня і німці побачили ті фортеці ще за годину, заки вони прилетіли, тому мали час зібрати велику кількість боєвих літаків. Втрачено шістьнадцять фортець. Але це був малий відсоток з числа тих, що брали участь в налеті. Щонайменше шістьдесять німецьких літаків збито, а можливо, що багато більше. Німці пізнають, що оборона обходиться їм дуже дорого. Дорого цей раз обійшлося і нам, але тримаючи німецькі літаки в дома та збиваючи їх, а разом з тим наносячи велику шкоду німецькій індустрії та транспортації, наші бомбовики допомагають загальним воєнним зусиллям.

Японці замордували американських летунів

Публична заява японського уряду минулого тижня про замордовання деяких наших летунів, що попали в полон до японців підчас летунського налету на Токіо, напевно не була несподіванкою ні для кого в Азії, де поводження японського уряду і армії до цього часу вже добре знані. Ні не було несподіванкою, що японці в своїй заяві нашому урядови подали, що це вбивство — яке вони називають карою — було викликане мотивами високої моралі. Це так думають вони, військові ґенґстери, що нині правлять Японією. І так навчилися думати багато, може більшість, їх людей, бо культурні та помірковані особи, які були визначними в громадському житті Японії у минулому, були замордовані й усунені.

Проте особи, які знають добре Далекий Схід, кажуть, що багато японців не навчилися ненавидіти американців так, якби того хотів уряд. Кажуть, що присуд японського суду над американськими летунами міг бути зроблений з метою переконати японців, якими негідниками є американці. Можливо також, що японці хотіли спровокувати наш уряд, аби загрозив пімсту на японських полонених в Америці, після чого японські вояки малиб страх попадати у полон.

Якщо це була причина того звірства, вона не вдалася. Воєнний департамент зразу заявив, що ми не спустимося до японського рівня, не понизимо себе переслідуваннями безборонних полонених. Але президент заявив, що кожний старшина японського уряду, який брав участь в тому діявольському злочині, буде вважатися відповідальним за нього і буде покараний. Таких „учасників" може бути багато.

Тимчасом ті вбивства викликали в нашій країні ще більш тверде і рішуче рішення боротися до повної перемоги, рішення яке здається почуває кожний американський громадянин. Я дозволю собі подати вам деякі уступи з одної ґазетної редакційног статті: „Ми знаємо на сьогодня характер брутального ворога, що маємо перед собою на Тихому Океані, і це знання повинно збільшити наші старання для осягнення скорої і повної перемоги. Американський нарід не стерпить ніяких переговорів в цій війні. Не може бути миру з вбивцями. Ми мусимо і здобудемо безумовне піддання всіх наших ворогів з „осі". Ворог немилосердний і збереження нашого способу життя можливе тільки через повну, неминучу воєнну перемогу".

Таке писала одна ґазета в Солт Лейк, яка називається „Песифик Ситизен" і є органом Ліґи Японсько-Американських Громадян. Це вказує на те, що американські громадяни японського походження, які виросли в цій країні і перенялися американською вірою в свободу і демократію, мають таке саме почуття до насильства, як і інші американські громадяни. У військовому таборі Шелби, в стейті Мисисипі, є три тисячі американських вояків японського походження. Цими днями вони вклали значну частину своєї місячної платні у Воєнні Бонди, щоб тим показати, як вони задивляються на те, що сталося в Токіо. Тисячі інших американців японського роду з Гаваїв та з таборів на заході вступають тепер до армії. Всі вони випробовані і знані як льояльні до цеї країни і всі вони, так само як інші американці, мають бажання пімститися за ганебний вчинок.

Дж. Малей.

Одисея Американської Повітряної Скадрони

(ОНА). — До Америки щойно повернула одна з повітряних ескадр, яка облетіла майже пів світа. Вона складалася з 109 офіцирів та летунів і зробила 200,000 миль. Воювала в Бурмі, Індії, Лібії й в Тунісі. Летуни знаменито билися і майже кождий з них носить медаль, срібну звізду або летунський хрест заслуги. Є це переважно молоді люди. Але тому, що добре у війні пописалися і вже віддавна не були дома, їм тепер дали відпустку. Прилетівши з Північної Африки до Америки; летуни оставили аероплями на одному з аеродромів на сході і розїхались домів, перший раз відколи ніпонці напали на Перл Гарбор.

Згадана повітряна ескадра була стаціонована перед війною на Филипинських Островах і брала активну участь в обороні тих островів перед ніпонським нападом. Пізніше вона подалася на Яву, а ще пізніше відлетіла до Австралії. Там переорґанізувалася і відлетіла до Індії. Персонал повітряної американської ескадрони в Індії складався з девятнадцятої ґрупи летунів під командою ґенерала Е. Юбенка, що перша брала участь в летунських боях закордоном. Пізніше до них ще прилучилася сема ґрупа бомбардирів і „девята ескадра" під командою ґенерала Л. Г. Бредона. „Девята ескадра" була найбільшою американською повітряною одиницею закордоном. Вона завзято воювала на сході з японцями, і, як кажуть, завдяки американським летунам ніпонці не важились атакувати Індії.

Повернувші з Північної Африки американські летуни оповідають, що як вони воювали в обороні Китаю, то мусіли нераз летіти по дві або три з половиною тисячі миль, щоби нищити японську армію в тилах. Вони доконували повітряних нападів на Рангун, Менделей, Мулмейн і Акияб. Були такі дні, що наші летуни відбували двотисячну подорож без осідання на землю. Це майже довша віддаль, ніж з Бразилії до Африки. Але як треба, то треба. Багато з них пережили незвичайні пригоди, про які ще не час писати, але як скінчиться війна, то ми будемо читати такі переживання американських летунів в чужих краях, про які нам ніколи навіть не снилось.

Як ґенерал Ромель почав минулого року наступ на Александрію і зближався до ріки Нілю, то американська повітряна ескадра дістала приказ відлетіти з Індії до Африки на поміч анґлійцям. Анґлійська армія робила все, що могла, щоби спинити Ромеля, що був наважився здобути важні позиції, а сконцентрувавши всі свої сили, ішов вперед. Як прилетіли американські летуни, то ситуація відразу змінилася. Вони зачали постійно бомбардувати Тобрук, кидали бомби на Крету, на Родес і не давали німцям спромоги доставляти свому війську амуниції і харчів.

Треба ще згадати, що американська повітряна ескадра вживала виключно літаючих фортець, Б-17, і не мала супроводу бійців. Без бійців вона могла бути дуже легко побита, але наші хлопці не зважали на це і виконували свій обовязок точно і начас. Доперва в Єгипті наша повітряна ескадра дістала супровід. Вона тоді робила систематичні напади на Тобрук і анґлійці рішили, що довше так бути не може. Американська ескадра мусить мати охорону.

Як американці взялися до інвазії Північної Африки, то американські летуни опустили Єгипет і вдалися до Тунісу. Прилетіли в той час, як там відбувалися завзяті бої і відразу взяли в них участь. Вони кажуть, що в Північній Африці все гаразд і тому власне їм дали відпустку.

Багато з наших летунів мали дуже цікаві пригоди. Наприклад, капітан Р. Т. Томас, з Албукерке, оповідає, що вилітаючи з аеродрому Південної Америки до Африки, він зауважив, що задне колісце скрутилось. Він гадав, що в аероплені є друге, але як прилетів до Африки, то переконався, що нема. Крім того, в Африці не можна було ніде такого колісця дістати і він мусів вертатись до Америки за другим бомбером. Однак звідси його післали до Індії і він прибув там тринадцятого жовтня 1942 року. Три дні пізніше, капітан Томас вже брав участь в бомбардуванню міста Рангун. Майор Дж. М. Тумей оповідає, що капітан Томас командував ескадрою в нападі на Рангун і його фортецю ніпонці розбили. Пільот з своїм помічником спустились на землю при помочі парашутів, але були так далеко від аеродрому, що взяло їм двадцять вісім днів, нім дістались до дому. Вони блукали в непроходимих нетрах і мали незвичайно цікаві пригоди. Прийшли обдерті й голодні, але таки прийшли. Японцям не далися в руки зловити.

Капітан Томас має таке щастя, що його аероплян завше вороги поцілять, але він все вийде живим. Наприклад, майор Тумей оповідає, що як американську повітряну ескадру перенесли з Індії до Єгипту, то він вибрався з Томасом бомбардувати Крету. Томас є дуже відважний вояк і летить свобідно проти найсильнішого неприятеля. Як вони бомбардували Крету, то німці післали проти них велику повітряну силу і хотіли знищити всі американські літаки. Фортеця капітана Томаса була першою, що її німці поцілили і обезвладнили, але не дуже. Томас почав лишатися позаду і тоді німці ще гірше почали в нього стріляти. Тумей рішив його боронити і дав приказ, щоби неушкоджені літаки припинили скорість лету і не дали свому товаришеві пропасти. Капітан Томас мучився як міг, але не впав. Прилетів на аеродром з таким подіравленим літаком, що ніхто не міг собі представити, як він взагалі в живих остався.

Лютенант Дон Вайлдер також мав цікаві пригоди. Здається такі, яких ніхто з членів американської повітряної ескадри не пережив. Він вибрався був з Америки до Африки і в дорозі зблудив. Літав Бог знає куди і нарешті спустився на землю в нетрах Ліберії. Осідаючи, Вайлдер дещо знищив літак, але залога не побилася. Її скоро вирятували, але Вайлдер остався з одним летуном, щоби направити ушкоджений літак. Він каже, що одного разу автохтони зауважили розбитий літак і негайно коло нього зібралося велике число чорних людей. До нього підступив один з тубильців і запитав: „Массаг из йо май френд?" Вайлдер походить з стейту Джорджія і знаменито наслідує в мові ніґрів. На запит тубильця він відповів: „Бродер ай шо из йо френд". Тоді чорний забрав його з собою і представив місцевому провідникови. Вайлдер оповідає, що цей начальник оселі мав около девятьдесять літ і казав, що його привезли до Африки з міста Чарлстон в Америці. Його батьки вернули додому після того, як в Злучених Державах знесено невільництво. Цей старушок говорив старим ніґерським діялектом, яким в той час говорили ще всі ніґри на півдні.

Він побудував Вайлдерови хату і харчував його рижом, касавою, бананами і курячим мясом. Тубильці оповідали, що Вайлдер був другим білим чоловіком, якого вони бачили. Першим був якийсь американський місіонар „Па". Не маючи спромоги направити ушкодженого літака, Вайлдер вибрався з своїм помічником пішки до Каїро. Каже, що йшов пішки дві тисячі миль. Як довго йому забрало дістатися до своїх, Вайлдер не казав.

Летуни американської повітряної ескадрони радіють з повороту до Америки й оповідають знакомим про все, що вони пережили. Багато з того не можна друкувати хіба аж по війні, але як різня закінчиться, то на книжковім ринку появиться багато творів, в яких американські вояки оповідатимуть, як вони воювали в різних частях земної кулі за те, щоби на світі було краще жити.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Червоний Хрест дописала.

Коли минулого року оснувався Злучений Комітет Українських Американських Орґанізацій міста Ню Йорку, то він поставив собі за ціль вести працю, в першій мірі, в користь воєнних зусиль нашої країни. Тому, коли тільки проголошено кампанію за збірку гроша на Другий Воєнний Фонд Американського Червоного Хреста, комітет відразу взявся до праці та поставив собі за завдання зібрати в цій кампанії $4,000. І виглядає так, що ця сума буде осягнена. Бо з кінцем березня зібрана квота, як це вже було проголошено, виносила $3,100, а на зборах комітету, що відбулись 29-го квітня, касієр комітету проголосив, що в квітні зложено на його руки $500, а крім того вислано впрост до Червоного Хреста на рахунок комітету $88, так що загальна сума зібраних досі грошей виносить вже $3,700. Деякі представники орґанізацій заявили, що вони не викінчили ще збірки, а сподіються це зробити впродовж одного, а найдалі двох тижнів. У такий спосіб намічена сума $4,000 повинна бути осягнена.

Зо звітів, які складали представники поодиноких товариств, показалось, що члени даних товариств працювали цього місяця не тільки для справи Червоного Хреста, але також брали чинну участь в бондовій кампанії, купуючи бонди та причинюючись в такий спосіб до успіху цеї воєнної позички, яка в Нюйорській окрузі принесла надсподівано добрі результати. Одно недомагання, яке висказували майже всі представники, є те, що певне число членів по ріжних орґанізаціях, відмовляються подати до відома, на яку суму вони закупили бондів, а подають звичайно тільки, скільки бондів вони мають. Поступають вони так тому, бо як твердять, пощо в товаристві мають знати про те, скільки маєтку вони посідають.

По обговоренні справ у звязку зо збірками на Ч. Х., та в звязку з кампанією за купно воєнних бондів, голова комітету звернувся до присутніх представників з проханням, щоб вони розголосили по своїх товариствах одну орґанізацію, яка саме тепер буде творитись в Ню Йорку. Ходить тут, як заявив голова, про орґанізацію родичів, яких сини служать при армії. Такі орґанізації вже потворено по деяких громадах, а тепер має бути створена ця орґанізація в Ню Йорку. Перші збори в справі створення такої орґанізації відбудуться якраз у наступну неділю, це є 9-го травня, в год. 2. пополудні, в галі під ч. 217-219 Іст шеста вулиця. На ці збори повинні прийти родичі, які мають синів при армії, а вже на зборах довідаються про ціль та потребу створення такої орґанізації.

М. Малетич, секр.

Націстична Німеччина Обдирає Річно Підбиті Краї на Десять Біліонів Долярів

ВАШИНГТОН. — Рада Економічної Війни сповіщає, що німецька воєнна машина обкрадає окуповані краї Европи на десять біліонів долярів річно. Це має бути „найбільше злодійство, відоме в історії".

При кінці 1941 року німці ограбували Европу на 90,000,000,000 марок. На американські гроші це було 36,000,000,000 долярів. Кажуть, що тепер грабунок „збільшився до того ступня, що виносить десятки біліонів долярів річно".

В звіті говориться, що німецькі вояки вивозять до Німеччини не тільки століттями надбане добро, але й опановують „індустрію, природні багатства та контролюють робочу силу".

Рада Економічної Війни подає такі приклади німецьких злодійств:

1. 25. квітня 1941 року головний німецький штаб проголосив конфіскату кораблів в окупованих німцями пристанях, що виносила два міліони тон.

2. Польща: Німці сконфіскували два білюни вартости громадського добра. З того пристань Ґдиня, що коштувала 400,000,000 долярів, державні сталеварні — 320,000,000 долярів, державні ліси, які обчисляли на 200,000,000 долярів. По році окупації німці сконфіскували ще 294 великих промислових заводів, 9,000 середної величини і 76,000 менших підприємств. Крім того німці сконфіскували 9,120 великих фільварків і 112,000 менших посілостей.

3. Франція. Німеччина забрала у Франції стільки старого заліза, скільки вона висилала закордон на протязі трьох з половиною літ. Крім того забрала там 1,500,000 тон оливи, 42,000 тон міди, 27,000 тон цинку, 19,000 тон олова і певну кількість ніклю, ртути й інших металів. Німці ограбили Францію з харчів, забрали мило, черевики, одіння, папір, бритви і навіть пасту до зубів. Їм треба було аж стосорок поїздів, щоби вивезти з Франції загарбані речі. Ті поїзди німці також для себе задержали. Все те коштувало Францію найменше 320,000,000 долярів.

4. Чехословаччина: Німці забрали там на 1,500,000,000 долярів воєнного знаряддя. З того 1,000,000 карабінів, 158,000 машинових крісів, 1,500 аеропланів, 3,000 полевих канон і метомінів та 1,800,000,000 крісових куль. Крім того 3,000,000 куль для різного роду гармат. Німці забрали з Чехословаччини все залізо і навіть машинерію з військових пралень.

5. Голяндія, Бельгія і Норвегія: З цих країн німці вивезли всі запаси ґуми, цукру і інші харчі. Забрали все, що її могло придатися. — (Б. В. І.).

Студентки-Норски

Америка потребує в цьому році 65,000 студенток, які вчаться на норсок.

„Ви можете бути гордими за норсок, яких я залишила в Корегідорі... Їхня праця величезна і виконували вони її знаменито!"

Так писала Флорамунд Ена Фелмут, лютенант Військового Корпусу Норсок, своїй приятельці підчас переїзду з Филипин до Австралії з групою ранених вояків.

Відважна, гуманітарна праця норсок на Корегідорі та в інших боєвих зонах стала історичною. Проте норски на боєвих фронтах по цілому світі щодня вписують нові, блискучі сторінки до тої історії, про випадки високого особистого геройства. Ті сторінки завше житимуть в памяти свободолюбних народів.

Америка потребує сьогодня більше таких жінок як лютенент Фелмут та її приятельки, яких вона залишила в Корегідорі. Фахівці кажуть, що коли в 1943 році не впишеться 65,000 жінок студентками на курси для норсок, то перед Злученими Державами стане загроза в справі охорони здоровля.

Нині Корпус військових та морських норсок нараховує 33,000 членів. Але того не досить. 3,000 нових норсок вербується кожного місяця. В міру відкриття нових боєвих фронтів потребується ще більше норсок!

Розвиток індустріяльних міст, воєнні фабрики, служба цивільного здоровля також вимагають тисячі нових норсок. Норски потрібні аби не допустити до зайвих терпінь, чи навіть втрати життя підчас епідемій, катастроф, саботажу чи ворожої чинности. Пересічни число хорих у шпиталях зросло з 1941 року на 8 відсотків і надалі стало зростає.

Тому закликається жінок, щоби вступали студентками на курси норсок і не допустили до кризи. До тих, хто бажає вступити на курси норсок ставляться такі мінімальні вимоги:

1. Вік — від 17 або 18 до 35 (залежно від стейтових вимог).
2. Скінчення гай скул або більша освіта з задовольняючими успіхами.
3. Добре здоровля.
4. Як можете задовольнити ці вимоги пишіть до: Students Nurses, Box 88, New York, N. Y. Вони вам вишлють інформації про школи норсок у вашому стейті. Такі інформації також можна дістати у поважного лікаря, або в шпиталі в вашій місцевости.

Професія норсок притягнула до себе чимало жінок чужинецького роду, так як привабила лютенентку Флорамунд, родичі якої приїхали до Америки з Німеччини.

Лютенент Ольга Константиновна Бендерова, яка визначилася на південнім Тихо-Океанськім фронті, керуючи першим відділом норсок в тім районі, народилася в Росії.

Лютенент Марія Ґвадалюпе Ґентіле, батько якої був мексиканським ґенералом, перебуває тепер в таборі Рукер, в Алабамі. Вона чекає на призначення на службу за морем.

Тепер питання:

Чи можуть молоді жінки, які не є громадянками Злучених Держав, вступити на курси норсок?

Згідно з Іміґраційним Законом з 1924 року чимало норсок чужинок дістало освіту в американських школах, після чого повернулися до своїх рідних країн і там провадили добру працю.

Після скінчення одної з 1,300 шкіл, що розкидані по країні, студентка норска може складати державний іспит і стати реєстрованою норскою.

Наука для вступивших почнеться в червні й в осени. Та наука звичайно вимагає три роки, але зогляду на війну вона прискорена так, що може бути закінчена від 24 до 32 місяців.

Дівчина, що вчиться на норску, має сама оплачувати свої видатки, крім помешкання й їжи. Стипендії, щоби покрити частину або всі ті видатки, можуть дістати з федеральних або приватних фондів такі спосібні дівчата, які не мають засобів. Аплікації на такі стипендії можна подавати до тої школи, в котрій дівчина хоче вчитися.

Урядовці кажуть, що сотки дівчат денно питають за інформаціями щодо науки в школах норсок. Напевно ці молоді жінки не забули геройських жертв, доконаних норсками на Корегідорі... Батаані... Вейк... Ґвамі! Вони також хотять приєднатися до боротьби! — (Б. В. І.).

ПАНІ ДУЛИТЕЛ КУПУЄ БОНДИ.—Дружина Джимі Дулитла, відомого американського летуна, що вів рейд на Токіо, купує в Ню Йорку воєнні бонди й за це дістає право закрутити одну шрубку в воєнний бомбовик. Їй помагає бувший нюйорський посадник Джимі Вокер.

На Проводи

(Жарт, написала для радія **Ю. М. Шустакевич**).

(Дзвінок, відтак двері відчинились і зачинились).

Він: (зажурено) Ой, добродійко, добрий день вам, та бо я...

Вона: А це що такого, чого ви такі зажурені? З Великодною та ще з провідною неділею усі веселяться, радіють, а ви скривились наче середа на пятницю. Добрий день!

Він: (несміло) Добродійко... Христос Воскрес...

Вона: Ну, то чогож боїтесь? Воістино Воскрес!

Він: Так ви значить... ви не злі на мене?

Вона: Я, чого? Ані не думаю!

Він: (зрадів) Ой добродійко, я думав... От гарно! Як так, то давайте похристосуємось: Христос Воскрес!

Вона: (дивується) О? А це що таке „похристосуємось"?

Він: Так ви не знаєте? Цеж прекрасний великодній звичай, який водиться на Виликій Україні.

Вона: Справді? Цікаво, кажіть.

Він: Дуже радо, дуже радо, Мені так подобався цей звичай, що — ейбо — я бажав би, щоб усе був той ранок на Великдень...

Вона: Прошу, прошу говоріть, цікаво послухати.

Він: А ось бачите, на Великдень дуже рано, в годині четвертій, ідуть усі люди до церкви. Моляться там довго, моляться, а відтак в годині восьмій виходять з церкви і христосуються.

Вона: Але як?!

Він: Я сам не знав як. Але дивлюсь, мій товариш цілується з якоюсь дамою, а тут я ще не обернувся, а він вам розбишака уже другу цілує. Що то — думаю — такого? Аж тут підходить до мене якась чорнявенька, та: (наслідує солодко дівочий голос) Христос Воскрес! А ми хиба не похристосуємось? А я стою, видививсь на неї, і бачу, ну таки бачу, не сплюж я, точнісенько бачу, що усі люди довкола мене цілуються. А чорнявенька стоїть та ожидає. Але я не втімя битий, зараз догадався і: Воістину Воскрес — промовляю, нахиляюсь і... цілую свою чорнявеньку. Ох, кажу вам добродійко, я знав, що моеї жінки зо мною нема, але чогось лячно стало і я мимохіть оглянувся, чи її нема. (Зітхнув). Але її не було... і знаєте, тут мій товариш став мене знакомити з іншими, а я тільки: Воістину і христосуємось, Воістину і христосуємось... Дуже, дуже гарний звичай! А що найважніще, люди не розходяться, не спішать домів, а головно молодіж, хлопці, дівчата, христосуються до полудня. Ну скажіть, чи не гарно?

Вона: Ну так щож? Звичай гарний. Та щож мені з того?

Він: Як то, що з того?

Вона: Та так, що у нас такого звичаю нема. У нас не тільки не христосувалисяб, а ще побилисяб.

Він: Ейбо добродійко, давайте заведомо у нас такий звичай — звичай христосування, добре? (тихше) Добродійко... Христос... Воскрес... (павза) **Вона:** (тихо) Воістину Воскрес... (цілуються).

Він: (не голосно) Ну, що, як вам подобається звичай христосування?!

Вона: ...гарно...

Він: (голосно) Ну, от бачите, бачите як гарно. Ану ще раз!

Вона: (змішалась) А ви зараз як медвідь до меду! Оставте на пізніще. (сміються).

Він: Маєте рацію, так так. Скажіть тепер ви щось. Де ви були і що ви чули?

Вона: А я мала втрату. Ось учора їду до міста. Сіла на „боса", заплатила 10 ц. і їду. Аж дивлюсь на підлозі лежить зелений папірець...

Він: О?!

Вона: Дай — думаю — піднесу. Піднесла, а це вам новісенька 20 долярівка! Питаю кількох присутніх на босі пасажирів, чи хто згубив? Може ви, а може ви? Ніхто не голоситься до знахідки...

Він: А яб зараз сказав, що це я згубив...

Вона: Ну, подивилась я на кондуктора, він на мене і кажу йому: давай голобчику поділимось. Я знайшла, а ти властитель, чи як там, на босі; і ми поділились. Йому десятка і мені десятка. Ще таке щастя мені не трапилось — гадаю. І щож ви думаєте?

Він: А щож би?

Вона: Прийшла домів, обчисляю свої гроші... а цеж голубчику я, я сама згубила свою рідну двацятку. Трохи не заплакала з досади!

Він: Ха! ха!

Вона: І цілком за дурнісінько, ні за цапину душу, дала кондукторови десять долярів, га? Як вам це подобається?!

Він: Ха! Ха! Знаменито! Добродійко, Христос Воскрес! (тихше) Це дуже гарний звичай...

Вона: ...Воістину Воскрес... (цілуються), але гроші пропали!

РОМЕЛЬОВІ ВТРАТИ 100,000 ВОЯКІВ.

Британійське радіо подало обчислення, що націстичний маршал Ромель утратив в Африці від часу, як він висів там два роки тому, 100,000 вояків. З того половина попала в полон Аліянтів, 20,000 згинуло в боях, а 30,000 вийшло з боїв внаслідок недуги або ран. У ці числа не зараховано італійських утрат.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Від Українського Продукційного Відділу А. Ч. Хреста.

Звертаємось до українського жіноцтва з закликом помагати нам в праці для А. Ч. Хреста, себто помагати Українському Продукційному Відділови А. Ч. Хреста, що міститься під ч. 423 Іст 9-та вулиця в Ню Йорку. Всі ми знаємо вже, яку роботу виконує А. Ч. Хрест, а наше свідоме жіноцтво має отсе нагоду допомагати тому святому ділу, зголошуючись до праці. Як щирі американські громадянки не лишаймось у праці позаду інших громадянок з інших національностей. Праця не тяжка і не вимагає багато труду. Особливо, коли зважимо, що не одна з нас уже дала свого сина для боротьби за обезпечення нашої свободи. Супроти того не є великою жертвою, коли пожертвуємо вечерами кілька годин тижнево на шиття чи роблення бандажів для наших вояків, чи торбинок на ліки для тих дочок, що опинились за морем і там сповняють важку службу. Хто з наших жінок не може дати праці вечерами, може допомогти іншим способом, даючи вату, полотно, сведри і тим подібні речі. Є робота і для мужчин, як тільки зголосяться.

Отже ставаймо в ряди працівників для А. Ч. Хреста, а за інформаціями голосіться до Українського Продукційного Відділу на вище подану адресу.

За Український Продукційний Відділ А. Ч. Хреста в Ню Йорку:

Катерина Джорджа, голова.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1. травня 1943. р., по тяжкій недузі, померла в 49. році життя

КАТЕРИНА МАРЯК,

членкиня Бр. св. Арх. Михаїла, від. 476 У. Н. Союзу в Гудсон, Н. Й.

Покійна походила зо села Ростоки, повіт Ліско, Галичина, Західна Україна. Була тихої вдачі. До У. Н. Союзу вступила в 1926. році.

Полишила в смутку мужа, 6 дітей і 2 внуки. Син Андрій служить в американській армії, Анна і Розалія замужні, Марія і Зофія доглядачки хорих-норски. І син Петро та внуки Роман і Єлисавита.

Похорон відбудеться в вісторок, 4. травня, з дому до української православної церкви св. Арх. Михаїла, а відтак на цвинтар.

В. Їй П.! Павло Маряк, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. Юрія, від. 379, відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 12:30 вполудне, в парохіяльній галі при Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на ці збори. — Г. Бабяк, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

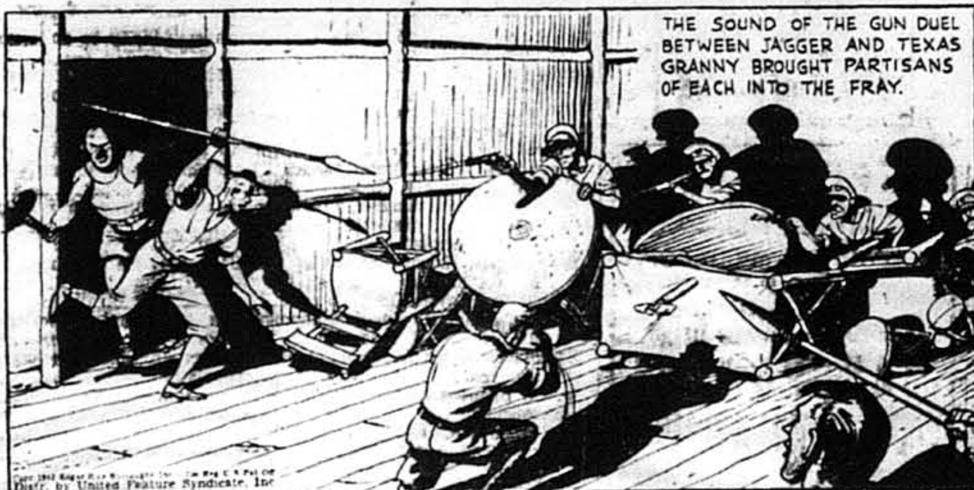
МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 9. травня в годині 1. пообіді, в українській галі, 213 Скувмекер Евеню. Просимо всіх членів прийти і взяти свою дивіденду. Довгуючих членів просимо вирівнати довги. Також повідомляємо всіх членів нашого відділу, що теперішня адреса секретаря є така: 415 Matheral Ave., Monessen, Pa. —За уряд: Ілько Фаль, предс.; Афтан Чайка, кас.; Nick Kuch, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в год. 1:30 попол., в Українськім Роб. Домі при Карпендер ул. На зборах будуть важні справи. Будемо роздавати для членів дивіденди від У. Н. Союзу. — Д. Андрушків, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 84, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. травня, в годині 3. пополудні. Просимо всіх членів прийти на час. — Петро Дудко, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 760. Почалася битва.

Гук вистрілів Джеґера й Ґрені Акерс скликав сторонників обох партій до бою.

Селюхи зо своєю грубою зброєю не могли дорівнати морякам, узброєним у револьвери.

Тепер зявився Тарзан, але він, на диво, тільки приглядався лютому боєви.